

Dejavnosti Evropskega varuha človekovih pravic za leto 2012

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 12. septembra 2013 o letnem poročilu o dejavnostih Evropskega varuha človekovih pravic za leto 2012 (2013/2051(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju letnega poročila o dejavnostih Evropskega varuha človekovih pravic za leto 2012,
 - ob upoštevanju člena 24(3), člena 228 in člena 298 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU),
 - ob upoštevanju členov 41 in 43 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. junija 2008¹ o sprejetju Sklepa Evropskega parlamenta o spremembi Sklepa 94/262/ESPJ, ES, Euratom z dne 9. marca 1994 o pravilih in splošnih pogojih, ki urejajo opravljanje funkcije varuha človekovih pravic²,
 - ob upoštevanju okvirnega sporazuma o sodelovanju, ki sta ga Evropski parlament in evropski varuh človekovih pravic sklenila 15. marca 2006 in je začel veljati 1. aprila 2006,
 - ob upoštevanju izvedbenih določb statuta evropskega varuha človekovih pravic z dne 1. januarja 2009³,
 - ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o dejavnostih evropskega varuha človekovih pravic,
 - ob upoštevanju drugega in tretjega stavka člena 205(2) Poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za peticije (A7-0257/2013),
- A. ker je bilo letno poročilo o dejavnostih evropskega varuha človekovih pravic v letu 2012 21. maja 2013 uradno posredovano predsedniku Evropskega parlamenta in ker ga je evropski varuh človekovih pravic Nikiforos Diamanduros predstavil Odboru za peticije 28. maja 2013 v Bruslju,
- B. ker je poročilo za leto 2012 zadnje letno poročilo Nikiforosa Diamandurosa kot evropskega varuha človekovih pravic, saj je 14. marca 2013 predsednika Evropskega parlamenta obvestil, da se namerava 1. oktobra 2013 upokojiti; ker je bil Nikiforos Diamanduros leta 2003 prvič izvoljen za evropskega varuha, nato pa je bil ponovno izvoljen v letih 2005 in 2010;

¹ UL C 286 E, 27.11.2009, str. 172.

² UL L 113, 4.5.1994, str. 15.

³ Sprejeto dne 8. julija 2002 in spremenjeno s sklepoma varuha človekovih pravic z dne 5. aprila 2004 in 3. decembra 2008.

- C. ker je bil Nikiforos Diamanduros evropski varuh človekovih pravic deset let; ker bo njegov naslednik izvoljen za obdobje od 1. oktobra 2013 do evropskih volitev leta 2014, po katerih bo Evropski parlament v novi zasedbi začel nov postopek izvolitve;
- D. ker člen 24 PDEU določa, da se ima vsak državljan Unije „pravico pritožiti pri varuhu človekovih pravic, imenovanem v skladu s členom 228“;
- E. ker člen 228 PDEU evropskega varuha človekovih pravic pooblašča, da sprejema pritožbe glede nepravilnosti pri dejavnostih institucij, organov, uradov ali agencij Unije, razen Sodišča Evropske unije pri opravljanju njegove sodne funkcije,
- F. ker v skladu s členom 298 PDEU institucije, organe, urade in agencije Unije „pri izvajanju njihovih nalog podpira odprta, učinkovita in neodvisna evropska uprava“ in ker je mogoče po istem členu v ta namen z uredbami v sekundarno pravo EU vključiti konkretne predpise, ki se nanašajo na celotno upravo Evropske unije;
- G. ker člen 41 Listine o temeljnih pravicah določa, da ima vsakdo pravico, da institucije in organi Unije njegove zadeve obravnavajo nepristransko, pravično in v razumnem roku;
- H. ker je EU, da bi obeležila 20. obletnico državljanstva EU, leto 2013 razglasila za evropsko leto državljanov;
- I. ker člen 43 Listine o temeljnih pravicah navaja, da ima vsaka državljanica in vsak državljan Unije ter vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic pravico, da se glede nepravilnosti pri delovanju institucij ali organov Skupnosti – razen Sodišča Evropske unije pri opravljanju njegove sodne funkcije – obrne na varuha človekovih pravic;
- J. ker je Parlament s svojo resolucijo z dne 6. septembra 2001 potrdil kodeks dobrega ravnanja javnih uslužbencev, ki ga je pripravil varuh človekovih pravic;
- K. ker do nepravilnosti pride, kadar javni organ ne deluje v skladu z zanj zavezujočimi pravili ali načeli;
- L. ker se po tej opredelitvi nepravilnost ne nanaša samo na primere, ko je kršeno pravilo ali načelo pravno zavezujoče; ker načela dobrega upravljanja pomenijo višjo stopnjo zavezanosti kot pravo, saj od institucij EU poleg spoštovanja pravnih zavez zahtevajo tudi, da pri svojem delu ponotranjijo storitveno naravnost in da zagotovijo, da so vsi predstavniki javnosti obravnavani pravično, nepristransko in ob varovanju njihovega dostojanstva ter da lahko v celoti v enaki meri uživajo svoje pravice;
- M. ker je evropski varuh v letu 2012 prejel 2 442 pritožb (2. 510 v letu 2011), 2. 60 pa jih je obravnaval (2 544 v letu 2011); ker je 740 pritožb (30 %) sodilo v njegovo pristojnost;
- N. ker je večina pritožb (56 %) prejetih v elektronski obliki in se evidentirajo prek interaktivnega spletnega mesta evropskega varuha, ki je na voljo v vseh 23 uradnih jezikih;
- O. ker je varuh na osnovi pritožb uvedel 450 preiskav (382 v letu 2011), kar je v primerjavi z letom 2011 povečanje za 18 %; ker je uvedel 15 preiskav na lastno pobudo (14 v letu 2011) in Evropskemu parlamentu predstavil eno posebno poročilo;

- P. ker je varuh zaključil 390 preiskav (med drugim 10 preiskav na lastno pobudo), in sicer 206 iz leta 2012, 113 iz leta 2011 in 71 iz prejšnjih let; ker se je 85,3 % (324) zaključenih preiskav nanašalo na posamezne državljane, 14,7 % (56) pa na podjetja, združenja in druge pravne osebe;
- Q. ker je bilo 1.467 prejetih pritožb v pristojnosti enega od članov evropske mreže varuhov človekovih pravic; ker to mrežo sestavljajo državni in regionalni varuhi človekovih pravic ter podobni organi iz EU, Evropskega gospodarskega prostora, Švice in držav kandidatk; ker je Odbor Evropskega parlamenta za peticije polnopravni član mreže; ker je evropski varuh 63 pritožb posredoval omenjenemu odboru;
- R. ker je 52,7 % preiskav, uvedenih v letu 2012, zadevalo Evropsko komisijo, 5,2 % Evropski parlament, 3,0 % Evropsko službo za zunanje delovanje, 1,5 % Evropsko investicijsko banko in 20,9 % druge institucije, agencije in organe EU;
- S. ker so glavne očitane nepravilnosti, raziskane v letu 2012, zadevale zakonitost (27,7 %), zahteve za posredovanje informacij (12,5 %), pravičnost (10,3 %), roke za sprejetje odločitev (8 %) in zahteve za vpogled v dokumentacijo (6,7 %);
- T. ker evropski varuh v 76 zaključenih primerih (19 %) ni odkril nepravilnosti, v 56 primerih (14 %) pa jih je;
- U. ker dejstvo, da varuh ne odkrije nepravilnosti, ni nujno neugoden izid za pritožnika, saj prejme izčrpno pojasnilo vpletene institucije in neodvisno analizo varuha, prav tako pa mu je zagotovljeno, da je vpletena institucija ravnala v skladu z načeli dobrega upravljanja;
- V. ker je bila v 80 primerih v letu 2012 dosežena sporazumna rešitev oziroma je zadevo rešila udeležena institucija; ker ima lahko varuh v primerih, ko ne odkrije nepravilnosti oziroma ni razlogov, da bi se preiskava nadaljevala, dodatne pripombe; ker želi z dodatnimi pripombami instituciji svetovati, kako naj izboljša kakovost storitev za državljane;
- W. ker je evropski varuh 47 primerov, v katerih je naletel na nepravilnosti, zaključil tako, da je instituciji dal kritično oceno; ker so zadevne institucije v 9 primerih osnutek priporočila sprejele;
- X. ker varuh poda kritično oceno:
- (i) če zadevna institucija ne more več odpraviti nepravilnosti,
 - (ii) če nepravilnosti nimajo splošnih posledic ali
 - (iii) če nadaljnji ukrepi varuha niso potrebni; ker lahko kritično oceno poda tudi v primeru, če meni, da osnutek priporočila ne bi bil smiseln, če institucija takšnega osnutka ne sprejme oziroma če meni, da posebnega poročila ni primerno pripraviti;
- Y. ker varuh pripravi osnutek priporočil v primerih, ko zadevna institucija lahko odpravi nepravilnosti ali kadar so te izjemno hude ali imajo splošne posledice; ker je varuh leta 2012 predložil 17 osnutkov priporočil;
- Z. ker je varuh leta 2012 Evropskemu parlamentu poslal eno posebno poročilo; ker se to

posebno poročilo ukvarja z načinom, kako je Komisija obravnavala pritožbo, ki so jo vložili podpisniki državljskih pobud, usmerjenih proti negativnim posledicam širitve dunajskega letališča, kot so jih zaznali podpisniki; ker je posebno poročilo Evropskemu parlamentu varuhovo najbolj vplivno sredstvo in zadnji pomembni korak, ki ga lahko naredi pri obravnavi posameznega primera;

- AA. ker je Parlament v poročilu o posebnem poročilu varuha ugotovil, da so bili pomisleki slednjega glede morebitnih nepravilnosti upravičeni;
 - AB. ker varuh človekovih pravic vsako leto objavi svoje ugotovitve o ukrepih institucij na osnovi njegovih kritičnih ocen in dodatnih pripomb; ker študija za leto 2011 kaže, da je delež zadovoljivih nadaljnjih ukrepov na osnovi kritičnih ocen in dodatnih pripomb znašal 84 %;
 - AC. ker se je varuh leta 2012 posvetil predvsem vključevanju oseb z različnimi stopnjami invalidnosti; ker varuh skupaj z Odborom Evropskega parlamenta za peticije, Evropsko komisijo, Agencijo EU za temeljne pravice in evropskim forumom za invalidnost skrbi za zaščito, spodbujanje in spremljanje izvajanja okvira EU v sklopu konvencije ZN o pravicah invalidov; ker je ta konvencija prva od pogodb o človekovih pravicah, ki jih je ratificirala EU;
 - AD. ker je Svet EU potrdil predlog za okvir EU za spremljanje izvajanja konvencije ZN o pravicah invalidov, ki naj bi vključeval evropskega varuha in Odbor za peticije;
 - AE. ker je Evropska fundacija za upravljanje kakovosti (EFQM) varuhu leta 2012 uradno podelila priznanje za zavezanost odličnosti;
1. odobri letno poročilo za leto 2012, ki ga je predložil evropski varuh človekovih pravic; je seznanjen z dejstvom, da se bo Nikiforos Diamanduros 1. oktobra 2013 upokojil;
 2. se zahvaljuje g. Diamanduros za odlično delo v vlogi evropskega varuha človekovih pravic v zadnjih desetih letih in za dosežene rezultate v boju za pravičnejšo in preglednejšo EU; upa, da bo zasluženi pokoj užival dobrega zdravja, in mu želi veliko uspeha tudi v prihodnje;
 3. se zaveda, da je varuh naredil ogromno, da bi utrdil in poglobil dialog z državljani, civilno družbo, institucijami in drugimi interesnimi skupinami na vseh ravneh;
 4. glede na to, da se polovica evropskih državljanov strinja s trditvijo, da je pravica do dobrega upravljanja druga najpomembnejša državljska pravica, meni, da je vztrajno varuhovo prizadevanje, da bi povečal odprtost, preglednost in odgovornost v postopkih odločanja in upravah v Evropski uniji, pomembno prispevalo k oblikovanju Unije, v kateri se odločitve sprejemajo in izvajajo „čim bolj javno in v kar najtesnejši povezavi z državljani“, kot je opredeljeno v členu 1 Pogodbe o Evropski uniji; poziva naslednjega evropskega varuha človekovih pravic, naj nadaljuje uspešno delo svojega predhodnika, da bi uresničeval te pomembne cilje;
 5. izreka spoštovanje varuhu, ker si je neumorno prizadeval nagovarjati državljane in jih obveščati o pravicah, ki jih imajo po Pogodbah, in ker je spodbujal uprave institucij in organov EU, naj delujejo bolj pregledno in storitveno naravnano;

6. meni, da je varuh svoje pristojnosti vedno izvrševal dejavno in uravnoteženo, in se mu zahvaljuje za odlične delovne odnose in sodelovanje s Parlamentom, zlasti z Odborom za peticije;
7. ugotavlja, da 52 % evropskih državljanov meni, da je najpomembnejša varuhova naloga skrbeti za to, da državljani EU poznajo svoje pravice in da jih znajo uveljavljati, ter da bi zato moral izboljšati komunikacijo z evropskimi državljani in sodelovanje z evropsko mrežo varuhov človekovih pravic;
8. poziva k sprejetju potrebnih ukrepov za pospešitev postopkov za preučitev pritožb, vodenje preiskav in sprejemanje odločitev;
9. ponavlja, da 42 % evropskih državljanov ni zadovoljnih s stopnjo preglednosti v upravi EU, in opozarja, da bi si moral evropski varuh še naprej prizadevati za večjo odprtost in učinkovitost institucij EU ter njihovo prijaznost do državljanov ter pri tem vzpostavljati vezi med institucijami in državljani;
10. ugotavlja, da je varuh pritožbam glede preglednosti vedno posvečal največ pozornosti; prav tako ugotavlja, da se je delež tovrstnih pritožb, ki je vrhunec doživel leta 2008, ko je kar 36 % pritožnikov očitalo pomanjkanje preglednosti, v letu 2012 zmanjšal na 21,5 %; meni, da je to znamenje, da so si institucije EU močno prizadevale, da bi delovale bolj pregledno; poziva institucije, agencije in organe EU, naj ta delež pomagajo še zmanjšati, tako da sodelujejo z evropskim varuhom in izvajajo njegova priporočila; je kljub vsemu zaskrbljen zaradi še vedno velikega števila nerešenih pritožb glede odprtosti, dostopa javnosti in osebnih podatkov, saj ta vprašanja ogrožajo medinstitucionalni dialog ter javno podobo in odnos javnosti do EU;
11. znova poudarja, da so preglednost, odprtost, dostop do informacij, spoštovanje pravic evropskih državljanov in visoki etični standardi bistveni za ohranjanje zaupanja med državljani in institucijami in da je to zaupanje zlasti v trenutnih slabih gospodarskih razmerah izjemno pomembno za prihodnost evropskega povezovanja;
12. glede na vse večjo digitalizacijo javne uprave poziva institucije EU, naj se odzovejo na posebne potrebe starejših, ki večinoma ne znajo uporabljati sodobnih informacijskih in komunikacijskih tehnologij, in naj poskrbijo za uporabniku prijazne programe, praktično spletno pomoč in lahko dostopne nedigitalne možnosti za stike;
13. ugotavlja, da je varuh leta 2012 prejel 2.442 pritožb in da je bilo to leto rekordno tako po številu uvedenih preiskav (465 = povečanje za 18 % v primerjavi z letom 2011) kot po številu zaključenih preiskav (390 = 23 % več);
14. z zadovoljstvom opaža deset zgledov, ki jih je predstavil evropski varuh in so primer dobre upravne prakse v različnih institucijah EU in na različnih področjih;
15. meni, da je zmanjšanje števila pritožb, predloženih varuhu v letu 2012, nadaljnji dokaz o uspehu interaktivnega priročnika na njegovem spletnem mestu, saj naj bi to zmogljivo orodje preprečevalo pritožbe državljanov iz napačnih razlogov in ponujalo nasvete pritožnikom, na koga naj se obrnejo; ugotavlja, da trendi kažejo, da se vse večje število ljudi na evropskega varuha obrača iz pravih razlogov; predlaga, da poslanci Evropskega parlamenta, institucije, organi in agencije EU ter člani evropske mreže varuhov na svojih spletnih mestih in v družabnih medijih objavijo neposredno povezavo na ta interaktivni

priročnik;

16. poudarja, da je bilo število pritožb, ki niso bile v pristojnosti varuha (1.720), najnižje v zadnjih desetih letih; poziva varuha, naj si še naprej prizadeva, da bo takšnih primerov čedalje manj;
17. je seznanjen s pomembnim prispevkom evropske mreže varuhov in poudarja, da uspešno sodelovanje koristi evropskim državljanom; ugotavlja, da je bilo 60 % pritožb, ki jih je varuh obravnaval v letu 2012, v pristojnosti enega od članov mreže; znova opozarja, da je Odbor za peticije polnopravni član mreže; ugotavlja, da je evropski varuh v letu 2012 temu odboru posredoval 63 pritožb; čestita evropskemu varuhu za uspešno usklajevanje mreže; meni, da je to ena od najpomembnejših varuhovih dejavnosti in da bi bilo treba sodelovanje v mreži poglobiti, da bo mogoče izboljšati izvajanje zakonodaje EU na državni ravni; priporoča, da se v mrežo vključijo tudi ustrezni nacionalni organi; meni, da je treba ohraniti in okrepiti varuhovo udeležbo v evropskih in mednarodnih združenjih varuhov;
18. ugotavlja, da je v preteklih letih večina preiskav, ki jih je uvedel evropski varuh, zadevala Komisijo (52,7 %); ugotavlja, da se je število preiskav, ki so bile uvedene v letu 2012 in so zadevale Evropski parlament, v primerjavi z letom 2011 skoraj podvojilo; poziva svoj sekretariat, naj brezpogojno sodeluje z varuhom in poskrbi, da bodo njegova priporočila in pripombe glede upravnih praks dosledno upoštevana;
19. poudarja, da je vsaka zaključena preiskava korak v pravo smer in dobra priložnost za izboljšave, ki jih je zahtevala javnost, pa tudi način, da koncept evropskega državljanstva postane tako participativen, kot to dopušča evropski zakonodajni proces;
20. čestita varuhu za pobudo, da se objavijo načela javne uprave, po katerih se bodo lahko ravnali javni uslužbenci EU; spominja, da je pet načel javne uprave naslednjih: predanost Evropski uniji in njenim državljanom, integriteta, nepristranskost, spoštovanje drugih in preglednost; poziva institucije, agencije in organe EU, naj ta načela vključijo v vse svoje dejavnosti;
21. pozdravlja dejstvo, da je varuh junija 2013 objavil novo izdajo evropskega kodeksa dobrega upravnega ravnanja, pri tem pa upošteval načela evropskega upravnega prava, ki izhajajo iz sodne prakse evropskih sodišč;
22. je zadovoljen, da je varuh sodeloval na več konferencah o boljši javni upravi, eno pa je v sodelovanju z raziskovalno mrežo za upravno pravo EU (ReNEUAL) tudi soorganiziral;
23. ponavlja svoj poziv Komisiji iz resolucije z dne 15. januarja 2013¹, naj sprejme skupna zavezujoča pravila in načela za upravne postopke uprave EU ter v ta namen pripravi predlog uredbe na osnovi člena 298 PDEU; meni, da so dosedanje izkušnje evropskega varuha, o katerih je poročal v svojih publikacijah, primerno vodilo za vsebino takšnega zakonodajnega predloga; meni, da je to najboljši način za zagotovitev trajnih sprememb v upravni kulturi institucij EU;
24. z zadovoljstvom ugotavlja, da so institucije poslale 98 pozitivnih odgovorov na 120 pripomb in priporočil varuha v okviru njegovih preiskav v letu 2012, kar pomeni, da so

¹ Sprejeta besedila, P7_TA(2013)0004.

institucije EU v 82 % primerov upoštevale predloge varuha; poziva vse institucije, agencije in organe EU, naj naredijo vse, kar je v njihovi moči, da bodo v celoti spoštovali pripombe in priporočila varuha ter mu pomagali s hitrimi odgovori na poizvedbe, med drugim tako, da bodo sodelovali z njim, kar bo skrajšalo roke v postopku preiskave;

25. spominja, da je varuh v letu 2012 Parlamentu predložil eno posebno poročilo, ki je obravnavalo nezmožnost Komisije, da bi odpravila navzkrižje interesov pri obravnavi širitve dunajskega letališča, dejstvo, da ni bila opravljena presoja okoljskega vpliva te širitve, in dejstvo, da pritožniki zoper gradbeni projekt in neobstoj presoje okoljskega vpliva niso imeli na voljo postopkov pregleda; priznava, da je bilo glede na zajeta vprašanja takšno poročilo primerno; spominja, da je Odbor za peticije v odgovor na to posebno poročilo pripravil daljnosežne predloge za sedanjo revizijo direktive o presoji okoljskih vplivov in za upravno zakonodajo EU;
26. meni, da se institucije in organi zlasti takrat, ko je že bil pripravljen osnutek priporočila, zavedajo, da bi bilo posebno poročilo Evropskemu parlamentu lahko naslednji korak, kar jih pogosto prepriča, da spremenijo svoje stališče;
27. ugotavlja, da sta prejšnji in sedanji varuh v 17 letih in pol predložila samo 18 posebnih poročil; meni, da je to dokaz, da so institucije EU v večini primerov pripravljene sodelovati; priznava pomen teh posebnih poročil in spodbuja varuha, naj še naprej spremlja pomembne primere nepravilnosti, ki zadevajo institucije, organe, urade in agencije EU;
28. poudarja, da 28. september, mednarodni dan pravice do informacij, predstavlja pobudo za povečanje prepoznavnosti evropskega varuha v evropski javnosti in tudi primer dobre prakse;
29. pozdravlja dejstvo, da varuh z Odborom Evropskega parlamenta za peticije, evropskim forumom za invalidnost, Evropsko komisijo in Agencijo EU za temeljne pravice sodeluje v okviru EU na osnovi člena 33(2), ki skrbi za zaščito, spodbujanje in spremljanje izvajanja konvencije ZN o pravicah invalidov; poziva evropskega varuha, naj pri delu posebno pozornost posveti potrebam zelo ranljivih družbenih skupin, med drugim invalidom;
30. pozdravlja prizadevanje varuha, da bi institucije EU izvajale Listino EU o temeljnih pravicah, med drugim s preiskavami na lastno pobudo; predvideva, da bo evropski varuh s pridružitvijo Unije Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kot zahteva člen 6 Pogodbe o Evropski uniji, dobil še eno podobno nalogo;
31. poudarja, da so varuhove preiskave na lastno pobudo zelo pomembne, saj mu omogočajo, da obravnava vprašanja, ki se sicer ne bi znašla na njegovi mizi, ker državljani nimajo ustreznih informacij ali virov, da bi mu jih posredovali; meni, da bi bilo treba povečati prepoznavnost urada evropskega varuha človekovih pravic;
32. pozdravlja sprejetje zakona o ustanovitvi varuha človekovih pravic v Turčiji v letu 2012; priznava vlogo podpore in svetovanja evropskega varuha v tej zadevi; izraža zadovoljstvo, da imajo vse države kandidatke institucijo varuha človekovih pravic na državni ravni; meni, da izkušnje kažejo, da je evropski varuh zelo koristen organ, ki prispeva k izboljšanju javne uprave, pravni državi in varstvu človekovih pravic, zato bi morale države članice, ki varuha še nimajo, čim prej razmisliti o njegovi ustanovitvi;

poziva evropskega varuha, naj v tem procesu še naprej pomaga tudi prihodnjim državam kandidatkam;

33. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo in poročilo Odbora za peticije posreduje Svetu, Komisiji, evropskemu varuhu človekovih pravic, vladam in parlamentom držav članic ter njihovim varuhom človekovih pravic oziroma podobnim pristojnim organom.